

Els dòlmens de la Serra de l'Arca

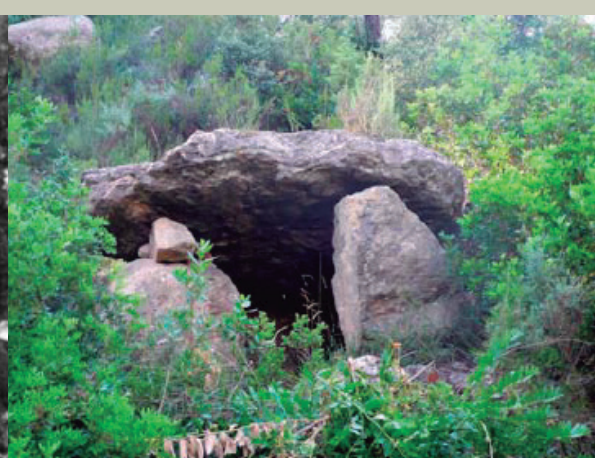
MONUMENTS MEGALÍTICS DEL BRULL, AIGUAFREDA I SANT MARTÍ DE CENTELLES

DOLMEN DE CAN BRULL

DOLMEN DEL SERRAT DELS MOROS, 1914

DOLMEN DEL DUC

La ruta dels dòlmens

La Serra de l'Arca està situada entre els municipis d'El Brull a la comarca d'Osona i el d'Aiguafreda a la comarca del Vallès Oriental, amb una elevació màxima de 878 metres. La serra va rebre el nom dels monuments megalítics o "arquas" que es concentren en aquest sector. També es troben megàlits a la rodalia de la Serra de l'Arca, com a les estribacions del Muntanyà a Seva o als contraforts dels Cingles de Bertí a Sant Martí de Centelles i Centelles. No és aventurat considerar que tots constitueixen un conjunt homogeni i històricament relacionat, en els límits de les planes del Vallès i Osona.

LA DESCOBERTA

L'existència de sepulcres megalítics al Montseny ja era coneguda des del segle XIX. Els de la Serra de l'Arca van ser descoberts i excavats per primera vegada a principis del segle XX (1914-1932), per part d'estudiosos locals com Mn. Fortià Solà o el Centre Excursionista de Vic promogut per Mn. Josep Gudiol. Bona part de les troballes es troben al Museu Episcopal de Vic.

ELS MONUMENTS

El megalitisme és un tret cultural caracteritzat per la construcció d'estructures fetes amb grans (grec: mégas) blocs de pedra (grec: lithos), essent els tipus bàsics el dolmen (bretó: taol + men = taula de pedra) i el menhir (bretó: men + hir = pedra llarga). Els megàlits de la Serra de l'Arca són dels tipus dolmen i la seva cronologia va, com arreu, entre finals del V mil·lenni aC i inicis del II mil·lenni aC. Les pedres que avui veiem, no estaven pensades per ser vistes; eren part de la cambra funerària que quedava coberta per un gran túmul de pedres i terra, que els anys han fet desaparèixer, restant només les lloses que protegien la persona enterrada. A la cambra funerària s'hi podia enterrar successivament més gent, sovint acompanyat del seu aixovar funerari: objectes que l'acompanyaven en el viatge al món del més enllà.

LES SOCIETATS CONSTRUCTORES

Situades entre el Neolític i el final del Bronze, les societats constructores dels dòlmens de la Serra de l'Arca eren comunitats que practicaven alhora l'agricultura de cereals i la ramaderia de bòvids i ovicaprins.

Els seus hàbitats eren sedentaris, situats en zones aptes per al conreu (altiplans, valls internes, replans a mig vessant i franges al peu de muntanya), encara que la seva activitat ramadera els fes preferir les zones muntanyenques riques en prats i boscos per pasturar el bestiar. Possiblement estarien organitzades en territoris ben delimitats per megàlits i roques amb gravats, on grups humans successius varen viure durant centenars d'anys.

Els dòlmens

DOLMEN DEL PLA DEL BOIX - 1916

1 | DOLMEN DEL PLA DEL BOIX

Trobat pel jove Enric Sala a principis del segle XX, l'excavació duta a terme pel Centre Excursionista de Vic l'any 1916 va proporcionar gran quantitat d'ossos, peces de collaret i, sobretot, fragments de ceràmica que van permetre reconstruir alguns vasos campaniformes. (41,794664° N 2,283313° E, alt. 846)

DOLMEN DE CAN BRULL

2 | DOLMEN DE LA CREU DE PARRÒQUIA

Incorporat des de l'any 1992 a la Carta Arqueològica del Vallès Oriental, conserva el túmul. (41,79183° N 2,28062° E, alt. 847 m)

3 | DOLMEN DE CAN BRULL O SERRA DE L'ARCA II

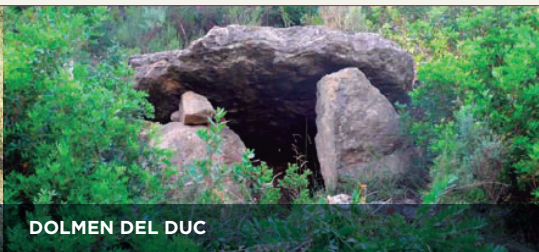
El va trobar mossèn Jaume Vilaró, rector del Brull i soci del Centre Excursionista de Vic el 1917. Quan el Centre Excursionista de Vic va anar a excavar-lo el mateix any, amb mossèn Josep Gudiol, no hi va trobar res, però en una reexcavació de 1961 s'hi van trobar petits fragments ossis i peces dentals, actualment al Museu Episcopal de Vic. Va arribar a ser el dolmen més conegut de la Serra de l'Arca malgrat que és un monument reconstruït sense rigor científic. (41,78642° N, 2,27221° E, alt. 808 m)

DOLMEN DE LA CASANOVA DE CAN SERRA

DOLMEN DE CRUÏLLES

DOLMEN DEL DUC

4 | DOLMEN DE SERRAT DELS MOROS O SERRA DE L'ARCA I

Va ser documentat per primer cop per Fortià Solà, rector d'Aiguafreda, el 1914 amb el nom de "Dolmen d'Aiguafreda". El 1915 el Centre Excursionista de Vic el va excavar i s'hi va trobar molt material: molts ossos humans, ceràmica i un ganivet de sílex de 32 cm de llarg, el més gran trobat a Catalunya, actualment al Museu Episcopal de Vic. Actualment no en queda cap vestigi. (41,78184° N, 2,27207° E, alt. 831 m)

5 | DOLMEN DE LA CASANOVA DE CAN SERRA

Possible dolmen que tindria com a tret diferenciador que fou reaprofitat en la construcció de la casa als segles XVIII o XIX. (41,78001° N, 2,26905° E, alt. 813 m)

5 | DOLMEN DE CRUÏLLES

Excavat pel Centre Excursionista de Vic entre els anys 1917 i 1920. S'hi van trobar restes òssies, ceràmica i discos d'ossos perforats. El nom li ve de la proximitat al casal de Cruïlles, antic centre de la baronia d'Aiguafreda. (41,780476° N, 2,260805° E, alt. 793 m)

7 | DOLMEN DEL DUC

Excavat per primera vegada l'any 1944 i de nou el 1961, quan s'hi van trobar fragments de ceràmica i ossos. Sembla que el nom li ve del fet que el terreny on està situat era propietat d'un veí de Centelles anomenat "El Duc". Adossat al mateix dolmen hi ha un altre monument de tipus cista funerària. (41,762759° N, 2,243162° E, alt. 482 m)

La ruta dels dòlmens

Vas campaniforme trobat al dolmen del Pla del Boix (Museu Episcopal de Vic)

Ganivet de sílex trobat al dolmen de la Serra del Serrat dels Moros (Museu Episcopal de Vic)

altres elements d'interès

• EL BRULL

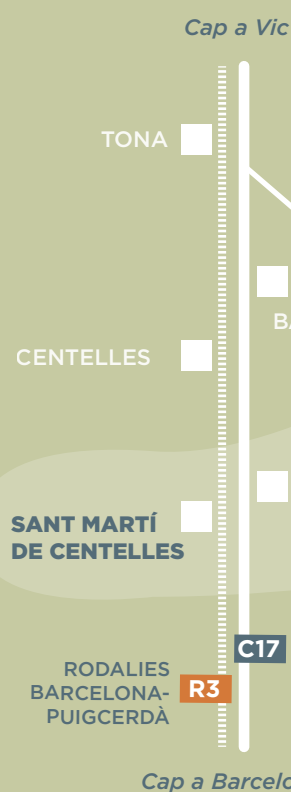
- CASTELL DEL BRULL · Ruïnes d'un castell del segle XI, que s'enlaira sobre el petit nucli del Brull.
- ESGLÉSIA DE SANT MARTÍ · Magnífic exemple del romànic d'Osona, erigit el segle XI.
- FORTIFICACIÓ IBÈRICA DEL MONTGRÒS · Monument defensiu caracteritzat per una imponent muralla de més de 2.000 anys d'antiguitat.

• AIGUAFREDA

- CONJUNT MONUMENTAL D'AIGUAFREDA DE DALT · Església dels segles IX-XVIII i cripta altmedieval dels segles VII-X.
- CAPELLES ROMÀNIQUES D'AVENCÓ · Sant Salvador d'Avencó i Sant Miquel de Canyelles (segle XII).
- NUCLI ANTIC · Centre comercial i de serveis de la vall del Congost, punt de partida de nombroses excursions.

• SANT MARTÍ DE CENTELLES

- PONT DE L'ABELLA · Pont monumental construït l'any 1740 en estil neoclàssic per travessar el riu Congost.
- L'ABELLA · Nucli urbà de Sant Martí de Centelles, punt de partida d'excursions, vies d'escalada, circuits d'orientació, etc. pels Cingles de Bertí

AJUNTAMENT D'AIGUAFREDA
WWW.AIGUAFREDA.CAT

AJUNTAMENT DEL BRULL
WWW.ELBRULL.CAT

AJUNTAMENT DE SANT MARTÍ DE CENTELLES
WWW.SMARTICENTELLES.ORG

Consell Comarcal d'Osona

Consells

- Esteu al Parc Natural del Montseny, sigueu curiosos amb l'entorn.
- Ruta per fer a peu.
- S'aconsella dur calçat adient, aigua i mòbil.